

Baba Katılımı Makalelerinin Bibliyometrik Analizi

Ferdağ YILDIRIM ¹, Gülay DEMİR ²

ÖZ

Amaç: Bu bibliyometrik analiz çalışmasında “baba katılımı, aile, bibliyometrik analiz, biblioshiny, VOSviewer” anahtar kelimeleri kullanılarak ilgili araştırma ortamlarında “baba katılımı” ile ilgili çalışmaların belirlenmesi amaçlanmıştır.

Gereç ve Yöntemler: Bu çalışmada, 1993-2023 yılları arasında yapılan araştırmalar Scopus veri tabanlarından taranmış ve 905 çalışma analiz edilmiştir. Analizlerde yayın ve atıf durumu, yazar analizi, ülke ve organizasyon durumu, dergi ve doküman türü, anahtar kelime analizi, tematik analiz ve faktör analizi yer almıştır.

Bulgular: Baba katılımı konusunda en çok yayının (61) 2021 yılında, en fazla yayının (1595) ABD’de yapıldığı, toplam 2136 kişi tarafından yazıldığı ve Fagan J’nin 19 makale ile ilk sırada yer aldığı belirlenmiştir. Baba katılımı çalışmalarının en fazla yayınlandığı dergi "The Journal of Marriage and Family" olmuştur. Cabrera ve ark. (2000)’ın “Giant Child” dergisinde yayımlanan "Fatherhood in the Twenty-First Century" başlıklı makalesi 900 alıntıyla ilk sırada yer almıştır.

Sonuç: Bu çalışma, “baba katılımı” konusundaki küresel eğilimleri belirlemekte ve aynı zamanda bu kavrama geniş bir bakış sağlamaktadır. Baba katılımının aile ve çocuk için öneminin anlaşılması, baba katılımının çocukların gelişimi açısından olumlu katkılarına dair kanıtlar, baba katılımını artırmak ve desteklemek için daha fazla araştırmaya ihtiyaç olduğunu göstermektedir.

Anahtar kelimeler: Baba katılımı; aile; bibliyometrik analiz; biblioshiny; VOSviewer.

Bibliometric Analysis of Articles on Father Involvement

ABSTRACT

Aim The aim of this bibliometric analysis is to identify studies related to "father involvement" using the keywords "father involvement, family, bibliometric analysis, biblioshiny, VOSviewer" in relevant research environments.

Material and Methods: In this study, research conducted between 1993 and 2023 was scanned through the Scopus database, and a total of 905 studies were analyzed. The analyses included publication and citation trends, author analysis, country and institutional contributions, journal and document types, keyword analysis, thematic mapping, and factor analysis.

Results: The highest number of publications on father involvement (61) was observed in 2021, and the United States produced the most studies (1595). A total of 2,136 authors contributed to this field, with Fagan J. ranking first with 19 publications. The journal with the highest number of articles published on the subject was *The Journal of Marriage and Family*. The most cited article was "Fatherhood in the Twenty-First Century" by Cabrera et al. (2000), published in *Giant Child*, receiving 900 citations.

Conclusion: This study reveals global trends in the field of father involvement and offers a comprehensive perspective on the concept. The findings underline the importance of father involvement for both family and child development, providing evidence of its positive impact on children’s well-being. The results also highlight the need for further research to enhance and support father involvement.

Keywords: Father involvement; family; bibliometric analysis; biblioshiny; VOSviewer.

1 Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu, Sağlık Programları Çocuk Gelişimi Bölümü, Sivas, Türkiye,

2 Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu, Tıbbi Hizmetler ve Teknikler Bölümü, Tıbbi Doküman ve Sekreterlik Programı, Sivas, Türkiye

Sorumlu Yazar / Corresponding Author Ferdağ YILDIRIM, e-mail: fyildirim@cumhuriyet.edu.tr
Geliş Tarihi / Received: 26.02.2025, Kabul Tarihi / Accepted: 19.08.2025

GİRİŞ

Son yıllarda yaşanan sosyal, kültürel ve ekonomik dönüşümler yeni aile yapılarında ve kadın ve erkek rollerinde önemli değişimlere yol açmıştır (1). Bu değişimler babaların çocuk bakımına yönelik köklü tutumlarının bazılarının değişmesine, çocuk bakımı sorumluluğunun sadece anneler değil, babalar tarafından da üstlenilmesine yol açmıştır (2). Babalık her zaman çok yönlü bir kavram olmuş, zaman içinde otorite figürü olmaktan cinsiyet rol modelliğine, evlilik desteğine ve son olarak da bakıma katılıma dönüşmüştür (3). Baba katılımı ilk olarak 1960'ların sonu ve 1970'lerin başında, baba yokluğunun etkilerine ilişkin toplumsal kaygıların ön plana çıktığı bir dönemde tartışılmaya başlanmıştır (4). O yıllarda çocukların gelişimi üzerine yapılan araştırmaların çok azında babalar ele alınıyor ve çocukluk döneminde sosyal ve duygusal gelişimde annelere ön planda rol veriliyorken (5-7), günümüzde özellikle “baba katılımı” konularının öne çıktığı görülmektedir (8-10).

Baba katılımı, babaların çocuğun yaşamına katılmasının çeşitli yollarını kapsayan geniş bir kavramdır (11). Baba katılımı, ulaşılabilirlik (accessibility), meşguliyet (engagement) ve sorumluluk (responsibility) olmak üzere üç boyutta ele alınmaktadır. Çocuk açısından babanın ulaşılabilir durumda olması; çocuğun evde ve uyanık olduğu saatlerde babanın fiziksel olarak çocukla aynı ortamda bulunmasıdır. Meşguliyet, babanın çocukla birebir oyun oynama, beraber ödev yapma, gibi aktivitelere katılımıdır ve çocukla babanın paylaşımına dayalı faaliyetlerini içerir. Sorumluluk ise hastalandığında doktora götürülmesi ya da hangi kıyafeti giyeceği gibi çocuğun bakımı, yaşam düzeni gibi konularla ilgili kararlara babanın aktif katılımını içermektedir. Baba katılımı, babanın çocuğuna karşı sorumluluğu ve bağlılığını, çocuğun beslenmesine gösterdiği özeni (12,13), babanın rutin görevlerini, çocuğun duygusal gelişimine katkısını (14) ve fiziksel sağlık, oyun ve eğlence etkinliklerine katılımını planlamayı içermektedir (15). Ebeveynler arasındaki iş birliği ve babanın çocuğu ve aileyi duygusal olarak desteklemedeki rolü gibi göstergelerle değerlendirilir (16-21).

Birçok ülkede çocuğu için ulaşılabilir olmayan, çocuğunun gereksinimleri ile meşgul olmayan ve çocuğunun bakım sorumluluğunu üstlenmeyen mesafeli, otoriter baba imajı yerini; babanın çocuklarıyla daha çok vakit geçirmesine, daha şefkatli ve eşitlikçi ilişkiler kurmasına, erkeklerin cinsiyetçi tutumlarının daha eşitlikçi hale gelmesine (22-24) ve çocuğun bakımına katılımın daha fazla olduğu bir babalık modeline bırakmıştır (25-27). Araştırmalar baba katılımının çocuğun sağlıklı gelişimi üzerinde etkili olduğunu ve babaların çocukların akademik başarılarının (28-31) yanı sıra bilişsel becerilerini de etkilediğini göstermektedir (32-34). Baba katılımı aynı zamanda; çocukların akran ilişkilerine (35,36), çocukların problem çözme becerilerine, okuldan keyif almalarına, okula karşı olumlu tutum geliştirmelerine, strese ve hayal kırıklığına tahammül etmelerine ve genel gelişimlerine katkıda bulunur. Ayrıca çocuğun sosyal yeterliliği, olgunluğu ve başkalarıyla ilişki kurma kapasitesini de olumlu yönde etkiler (37,38). Babalarla yapılan uygulamaların etkilerini değerlendirmeyi amaçlayan bir eğitim

programının (Father-Friendly Initiative Program in The Family-FFIF) kişisel farkındalık, babalık becerileri, iletişim becerileri ve olumlu benlik saygısı gelişimi üzerinde oldukça anlamlı düzeyde olumlu etkisi olduğu kanıtlanmıştır (39). Bugüne kadar yapılan bu tür araştırmalar, günümüzde pek çok babanın, çoğu ülkede anneler kadar olmasa da çocuklarıyla daha uzun, daha kaliteli, daha ilgili zaman geçirmek istediğini ve babaların çocuk bakımına katılımlarının arttığını göstermektedir (40,41).

Baba Katılımının Aile İçin Önemi

Aile, tüm dünyada toplumun temelini ve devamlılığını sağlayan önemli bir sosyal kurumdur. Ailedeki tüm üyeler aileyi bir bütün olarak etkilerken, aile de her bir bireyi etkilemektedir. İnsanlık tarih boyunca babanın çocukların ve ailenin bakımıyla ilgilendiği pek çok kültür ve toplum geliştirmiştir. Antik çağda pek çok toplumda baba, ailenin ve çocukların geçimini ve eğitimini sağlayan kişi İken, eşitlikçi eğilimlere ve ataerkil kültürlere sahip çağdaş Batı kültürleri uzun yıllar boyunca babayı, aileye statü ve güç sağlayan görevlerin etkili bir şekilde yerine getirilmesini sağlayan güçlü bir kişi olarak tanımlamıştır (42). Çocuğun bütünsel gelişimi için ailenin çok önemli olduğu birçok araştırmayla desteklenmiştir. Bir çalışma, ailenin bir çocuk ve genç için vazgeçilmez olduğunu, çünkü onların en önemli “güvenlik, sevgi, aidiyet ve kimlik kaynağı” olduğunu, ailenin güvenlik ve sevgi duygusunun merkezi olduğunu öne sürmüştür (43). Aile içinde ebeveynlerin rolleri ve katkılarına ilişkin çağdaş anlayış, çocukların gelişiminde annenin yanı sıra babanın da yoğun etkileşimini gerektirmektedir. Ebeveynlik, sadece anne veya babanın değil, her iki tarafın da katılımıyla şekillenen bir süreçtir. Bu süreçte, özellikle babaların çocuk gelişimindeki aktif rolleri giderek daha fazla üstlenmesi annelerin bakım yükünü azaltılmakta ve bu eşler arasındaki iletişim ve evlilik uyumunu olumlu etkilemektedir. Evlilikten duyulan memnuniyet ve tatminin, erkeklerin güven ve yetkinlik duygusunu pekiştirdiği ve bu durumun da ilgili babalık davranışlarına ve çocuk gelişiminde baba katılımına etkisi olduğu düşünülmektedir (44-46).

Literatürde giderek daha fazla vurgulandığı üzere, baba katılımı; çocukların özgüven, sosyal beceri ve akademik başarı alanlarında kayda değer kazanımlar elde etmeleriyle yakından ilişkilendirilmektedir. Aile ve baba katılımı çalışmaları yalnızca farklı kültürler ve farklı sosyoekonomik düzeylerden babaları değil, aynı zamanda evli olmayan aile yapıları ve çeşitli evlilik durumlarını da kapsayacak şekilde genişlemektedir. Böylelikle, baba katılımının farklı aile yapılarındaki işlevselliğini anlamaya yönelik çalışmaların literatürde giderek daha fazla yer bulduğu görülmektedir. Bu çalışmalar arasında, babalık araştırmalarında zaman içinde meydana gelen değişiklikler, baba katılımının çocukların yetişkinliği üzerindeki sonuçları, babaların çocuklarıyla iletişiminde yardımcı olacak müdahaleler, araştırmalar ve politika çalışmaları (47-51) yer almaktadır.

Bu çalışma, web tabanlı bir bibliyometrik analiz platformu olan Biblioshiny'yi kullanarak baba katılımını konu alan çok sayıda akademik yayının toplanması ve işlenmesi çabasını göstermektedir. Biblioshiny, bu araştırmada “baba katılımı” konusunda önde gelen yazarların, dergilerin ve anahtar kelimelerin kronolojik gelişimi

hakkında bilgi sağlayarak veri toplamayı ve görselleştirmeyi kolaylaştırmak için kullanılmıştır. Ek olarak araştırmanın işbirlikçi doğasına ve önemli araştırmacıların katkılarına ışık tutma amacıyla, “baba katılımı” konusunda ortak yazarlık ve ortak alıntı ağı oluşturmak için VOS görüntüleyici adı verilen karmaşık bir ağ görselleştirme aracı kullanılmıştır. Yanı sıra, anahtar kelime birliktelik analizi, baba katılımı alanındaki eğilimleri ve araştırma temalarını ortaya koymaktadır. Bu kapsamlı bibliyometrik analiz, baba katılımının akademik yolculuğuna panoramik bir bakış sunmayı amaçlamaktadır.

Bibliyometrik Analiz

Bibliyometri, bibliyografik verilerin niceliksel analizine yönelik bir yöntemi ifade eder. Bu yöntem, bilimsel yayınlardaki alıntılar, yazarlar, dergiler ve anahtar kelimeler gibi bibliyografik verilerin analiz edilmesini içerir (52). Bibliyometrik analiz, araştırma ortamını anlamak için sistematik ve veriye dayalı bir yaklaşım sunar. Bilimsel literatürdeki yayın eğilimleri, araştırma konularını, yazarların etkisini ve belirli dergilerin önemini değerlendirmek için kullanılır. Ayrıca yeni araştırma alanlarının keşfedilmesi, önemli konuların belirlenmesi ve araştırma gelişmelerinin takip edilmesi açısından da faydalıdır (53). Bibliyometrik analiz; akademik kurumlar, araştırma merkezleri, yayıncılar ve politika yapıcılar tarafından çeşitli araştırma alanlarında yaygın olarak kullanılmaktadır. Bilimsel keşifleri ve akademik etkileşimleri analiz etmede özellikle önemli bir araçtır.

Araştırma soruları

Scopus veritabanında listelenen baba katılımı makaleleri üzerinde kapsamlı bir bibliyometrik analiz yapılmasının temel amacı aşağıdaki soruları çözmektir:

- Baba katılımıyla ilgili makalelerin büyüme eğilimi nedir?
- Baba katılımı konusunda en çok alıntı yapılan yazarlar kimlerdir?
- En çok alıntı yapılan makaleler, dergiler, kuruluşlar ve ülkeler hangileridir?
- Baba katılımı çalışmalarında temel araştırma noktaları ve tematik araştırmalar nelerdir?
- En çok hangi yayından alıntı yapılmıştır?
- Türkiye’de baba katılımı çalışmalarının tematik alanları nelerdir?

Bu çalışma, baba katılımı çalışmalarının kavramsal zenginliğini ortaya koyarak, saha araştırmacılarının mevcut ve gelecekteki araştırma eğilimlerini anlamalarına ve dolayısıyla daha yenilikçi ve yaratıcı çalışmalar tasarlamalarına yardımcı olabilir. Ayrıca çalışma bulguları, araştırmacıların mevcut ve gelecekteki araştırma eğilimlerini anlamalarına yardımcı olabilir.

GEREÇ VE YÖNTEMLER

Arama stratejisi

Scopus’ta “baba katılımı” ve “aile” sorgusu yapılmıştır.

Dahil etme ve hariç tutma ölçütleri

Baba katılımına ilişkin farklı akademik dergilerde yayınlanmış dili İngilizce, türü “makale” olan çalışmalar dahil edilme kriterleri olarak değerlendirilmiştir. Mektuplar, gazete makaleleri, konferans özetleri, başyazılar, tezler, biyografiler, kitap eleştirileri, konferans sunumları, haberler, kopya yayınlar, yazarlar tarafından

geri çekilen yayınlar vb. hariç tutulmuştur. Arama sonuçlarına, dahil etme ve hariç tutma kriterlerine göre literatür taranmış ve sonuçta 905 makale değerlendirilmiştir.

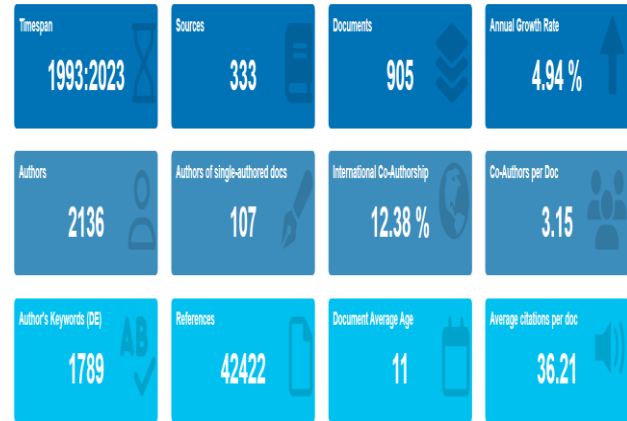
Bibliyometrik analiz yazılımı

Çalışmada Scopus veri tabanında yer alan baba katılımına ilişkin makalelerin bibliyometrik analizinin yapılabilmesi için R yazılımı kullanılmıştır. Bu yazılım, arayüzü herhangi bir kod gerektirmeyen, internet üzerinde çalışan, bibliyometrik analizler için tasarlanmış bir uygulamadır. Anahtar kelime ağ haritalaması için VOSviewer yazılımı da kullanılmıştır (54). Çalışmada baba katılımı konusunda yayımlanan makalelerin kavramsal çerçevesi sunulmuş ve alanda en etkili makaleler ve üretken yazarlar tespit edilmiştir.

BULGULAR

Performans analizi

Çalışma, yayınların yıllık yayın artış oranının incelenmesini, en çok yayın yapan yazar ve atıf alan derginin yanı sıra en çok yayın ve atıf alan kuruluş ve belgenin belirlenmesini içermektedir. Çalışmada ayrıca yayın ve atıf sayısı bakımından en yüksek üretkenliğe sahip yazar ve ülke belirlenmekte, anahtar kelime analiz ile verilerin performans analizi değerlendirilmektedir. Biblioshiny kullanılarak elde edilen baba katılımı için tanımlayıcı analizler gerçekleştirilmiştir. Veri dosyasındaki ana bilgiler Şekil 1’de gösterilmektedir.

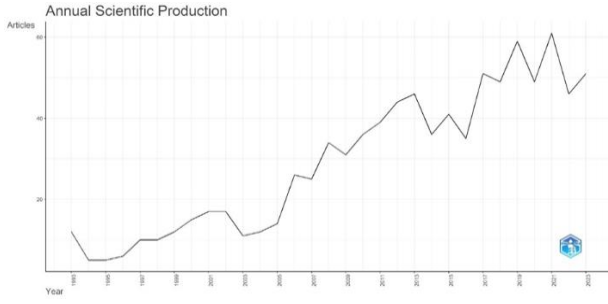

Şekil 1. Temel bilgi

Scopus veri tabanında 1993-2023 yılları arasında 333 kaynaktan baba katılımına ilişkin 905 yayın analiz edilmiştir. Yayınlar yıllık %4,94 oranında artarken, makalelerin ortalama yaşı 11 olup her makalenin ortalama 36,21 atıf aldığı belirlenmiştir. 2136 yazardan 107’sinin makaleleri tek yazarlı, %12,38’i uluslararası ortak yazarlı olarak yayımlandığı belirlenmiştir.

Yayın eğilimleri

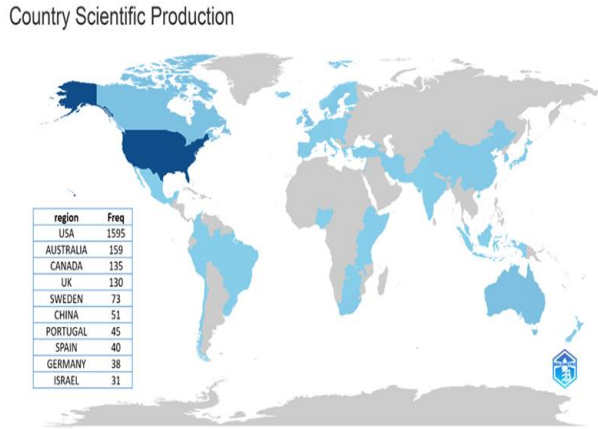
Şekil 2’ye göre, dünya çapında bilim insanları arasında baba katılımıyla ilgili yapılan yayınlara gösterilen ilginin değişiklik gösterdiği görülmektedir. 2023 yılında 51, 2022’de 46, 2021’de 61, 2020’de 49, 2019’da 59, 2018’de 49, 2017’de 51, 2016’da 35 ve 2015’te 41 yayın yapıldığı analiz edilmiş, 2021 yılı, baba katılımıyla ilgili araştırmaların en fazla olduğu yıl olarak belirlenmiştir.

Şekil 2. Baba katılımı çalışmalarının yıllara göre dağılımı

Ülke veya bölge analizi

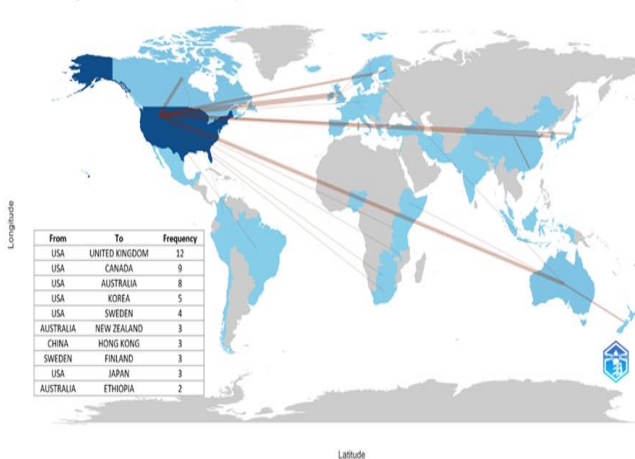
Baba katılımıyla ilgili yapılan çalışmalara ilişkin dünya yoğunluk haritası Şekil 3'te gösterilmektedir.

Şekil 3. Ülke bilimsel üretimi

Haritada lacivert, mavi ve gri renkleri sırasıyla; en çok yayın yapan ülkeyi, daha az yayın yapan ülkeyi ve hiç yayın yapmayan ülkeyi göstermektedir. Şekil 3'teki tablo baba katılımıyla ilgili yayın yapan en verimli 10 ülkeyi göstermektedir. Tabloya göre en verimli ülke ABD'dir (1595). ABD'yi Avustralya (159), Kanada (135) ve İngiltere (130)'nin takip ettiği görülmektedir. Şekil 4'te ülkelerin iş birliği haritası incelendiğinde, baba katılımı çalışmalarında ABD'nin İngiltere, Kanada, Avustralya, Kore, İsveç ve Japonya ile iş birliği yaptığı, en fazla iş birliği yapan ülkenin ABD olduğu görülmektedir.

Country Collaboration Map

Şekil 4. Ülkeler arası işbirliği haritası

Kurumsal analiz

Baba katılımı konulu araştırmalara katkı sağlayan yazarların kurum veya bağlı olduğu ilk 10 kurum Tablo 1'de verilmiştir. 1993-2023 yılları arasında "University of California" 55 yayınlı birinci, "University of Maryland" 39 yayınlı ikinci, "University of Sydney" ise 37 yayınlı üçüncü sırada yer almaktadır.

Tablo 1. Baba katılımı araştırmacılarının çalıştığı kurumlar

Affiliated organization	object
UNIVERSITY OF CALIFORNIA	55
UNIVERSITY OF MARYLAND	39
UNIVERSITY OF SYDNEY	37
STATE UNIVERSITY OF ARIZONA	34
BRYGHAM YOUNG UNIVERSITY	33
UNIVERSITY OF MICHIGAN	31
STATE UNIVERSITY OF PENNSYLVANIA	27
TEMPLE UNIVERSITY	27
OHIO STATE UNIVERSITY	27
UNIVERSITY OF GEORGIA	27

Yazar analizi

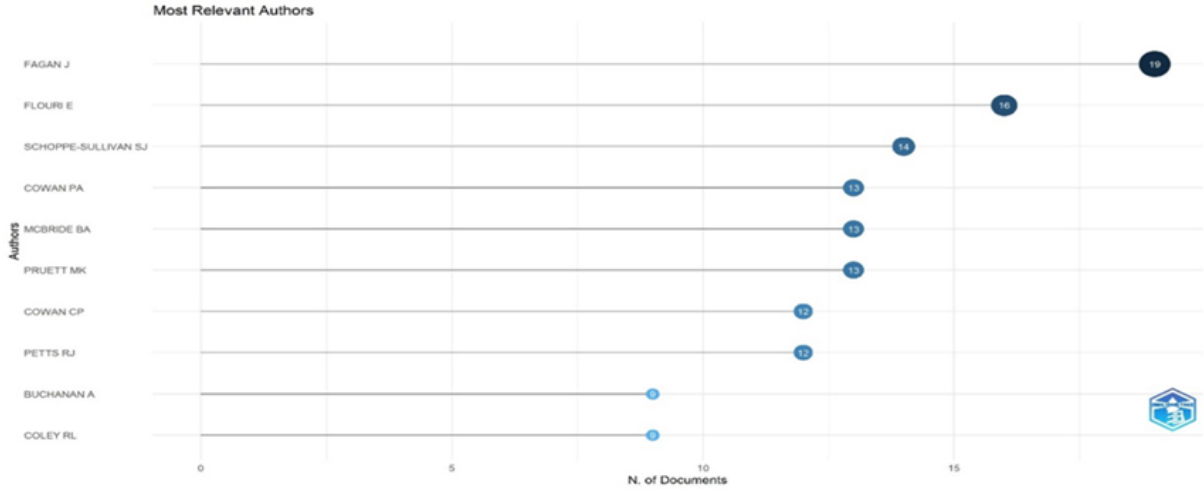
Baba katılımına ilişkin farklı yayınlarda toplam 861 araştırma makalesi yayınlanmış ve toplam 1964 kişi tarafından yazılmıştır. Şekil 5 en çok yayın yapan yazarları göstermektedir. Yayın sayısına göre Fagan J 19 makaleyle birinci, Flouri E 16 makaleyle ikinci, Schoppe-Sullivan SJ ise 14 makaleyle üçüncü sırada yer almıştır. Şekil 6, alınan atıflar ve dünya çapındaki çeşitli yayınlar açısından en alakalı yazarları vurgulamaktadır. Nepomnyaschy L 104 alıntıyla birinci, Schoppe-Sullivan SJ 87 alıntıyla ikinci, Akiyama Y., Shinohara R., Yamagata Z. ve Yamazaki S ise 86 alıntıyla üçüncü sırada yer almıştır.

Dergi analizi

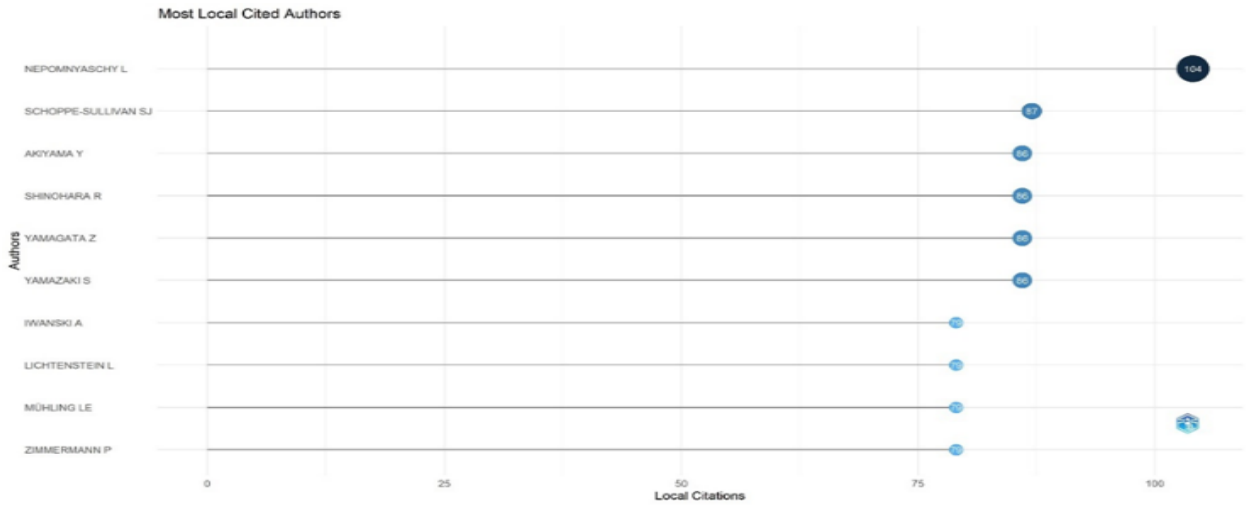
Baba katılımı makalelerinin yayın sayısına göre sıralaması Tablo 2'de verilmiştir. "Marriage And Family Magazine" dergisi 60 makaleyle birinci, "Journal Of Family Issues" 58 makaleyle ikinci, "Family Relations" 38 makale ile 3. ve "Journal Of Family Psychology" makaleyle dördüncü sırada yer almıştır. Baba katılımı olan yayınların kaynaklarına yapılan toplam atıf sayısına göre sıralaması Tablo 3'te verilmiştir. Tablo 3'e göre "Journal Of Marriage And Family" 1683 atıfla ilk sırada yer almaktadır. "Journal Of Marriage And The Family" 1313 atıfla ikinci, "Journal of Family Issues" ise 1081 atıfla üçüncü sırada yer almaktadır.

Tablo 2. Baba katılımı konusunu en çok yayınlayan dergiler

Sources	object
MARRIAGE AND FAMILY MAGAZINE	60
JOURNAL OF FAMILY ISSUES	58
FAMILY RELATIONS	38
JOURNAL OF FAMILY PSYCHOLOGY	32
JOURNAL OF CHILD AND FAMILY STUDIES	23
CHILDREN AND YOUTH SERVICES REVIEW	21
EARLY CHILD DEVELOPMENT AND CARE	19
SEX ROLES	17
FAMILY PROCESS	14
COMMUNITY, WORK AND FAMILY	13

Şekil 5. En çok yayını olan yazarlar

Şekil 6. En çok atıf alan yazarlar

Tablo 3. Baba katılımı konusunda en çok atıf alan dergiler

Sources	object
MARRIAGE AND FAMILY MAGAZINE	1683
JOURNAL OF FAMILY ISSUES	1081
CHILD DEVELOPMENT	1073
JOURNAL OF FAMILY PSYCHOLOGY	899
FAMILY RELATIONS	619
DEVELOPMENTAL PSYCHOLOGY	602
FATHER'S ROLE IN CHILD DEVELOPMENT	589
DEMOGRAPHY	576
FATHERHOOD	385

Referansların analizi

En verimli makale, kümülatif olarak en fazla alıntı yapılan makaledir. Buna göre en verimli on makale Tablo 4'te sunulmuştur. Tabloya göre, Cabrera ve ark. (2000)'ın "Giant Child" dergisinde yayınlanan "Fatherhood in the Twenty-First Century" başlıklı makalesi 900 alıntıyla ilk sırada yer almaktadır. Marsiglio ve arkadaşlarının (2000) "Journal of Marriage and Family" dergisinde 717 kez alıntılanan "Scholarship on Fatherhood in the 1990s and Beyond" adlı makalesi ikinci sırada ve üçüncü sırada 688 referansla Yeung ve ark. (2001) tarafından "J Married

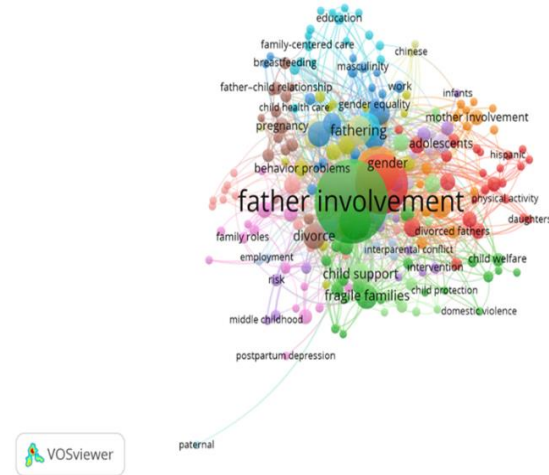
Family" dergisinde "Time Children Spend with Fathers in Strong Families" başlıklı makalesi bulunmaktadır.

Tablo 4. En üretken yayınlar

Yazar/Dergi	DOI	Toplam Atıf
CABRERA NJ, 2000, GIANT CHILD	10.1111/1467-8624.00126	903
MARSIGLIO W, 2000, J MARRIED FAMILY	10.1111/j.1741-3737.2000.01173.x	717
YEUNG WJ, 2001, J MARRIED FAMILY	10.1111/j.1741-3737.2001.00136.x	688
ALLEN SM, 1999, J MARRIAGE FAM	10.2307/353894	619
WALL G, 2007, GENDER SOC	10.1177/0891243207304973	337
WALDFOGEL J, 2010, THE CHILD OF THE FUTURE	10.1353/foc.2010.0002	310
CARLSON MJ, 2006, J MARRIAGE FAM	10.1111/j.1741-3737.2006.00239.x	297
AMATO PR, 1999, J MARRIAGE FAM	10.2307/353755	286
FLOURE E, 2004, BR J EDUC PSYCHOL	10.1348/000709904773839806	284
SCHOPPE-SULLIVAN SJ, 2008, J FAM PSYCHOL	10.1037/0893-3200.22.3.389	252

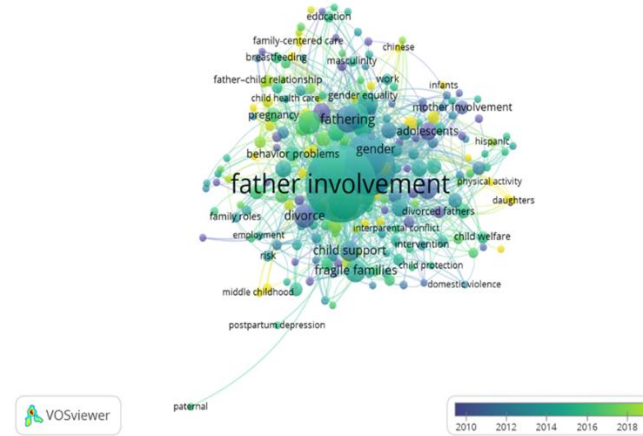
Anahtar kelime analizi

Anahtar kelimeler ve araştırma bilgi tabanı ile çalışmanın ortak etkilerini ortaya çıkarmak için VOSviewer kullanılmış ve 1887 anahtar kelime kullanıldığı belirlenmiştir. Şekil 7'de gösterildiği gibi VOSviewer yazılımında eşik değeri 3'e ayarlanarak 230 anahtar kelime analiz için değerlendirilmiştir. Her renkle farklı bir anahtar kelime kümesi oluşturulmuştur. Şekil 7'de her daire, baba katılımı ağı temasına ait belirli bir anahtar kelimenin ve alt alanın varlığını göstermektedir. Benzer renkteki bir daire, bir karşılaştırma bölgesindeki dağılımı temsil etmektedir. Öge sayısına göre en büyük kümeye "baba katılımı" adı verilmektedir. Bu kümede "çocuk istismarı, çocuk davranış sorunları, çocuğa kötü muamele" gibi anahtar kelimeler yer almaktadır. İkinci en büyük kümeye "babalar" adı veriliyor ve "İspanyol, ergenlik, bilişsel gelişim" gibi anahtar kelimeler vardır. Üçüncü en büyük kümeye "ebeveynlik" adı veriliyor ve "kültürleşme, alkol kullanımı, boşanmış babalar" gibi anahtar kelimeler bulunmaktadır.

Şekil 7. Eşzamanlı anahtar sözcükler

VOSviewer yazılımı ile "Overlay görselleştirme" anahtar kelimeleri yayınlanma yılına göre farklı renklendirilmiş ve literatürde yer aldığı zaman aralıkları belirlenmiştir. Çalışmada yeni eklenen terimlerin ortalama (sarı) yayın yılı 2020'dir. Makalelerin renkleri yayınlandıkları tarihten itibaren geçen süreye göre belirlenmiştir. 2010 yılından 2020 yılına kadar geçen süre (Mavi-Yeşil-Sarı Renk) Şekil 8'de gösterilmektedir.

Şekil 8. Anahtar kelime zaman çizelgesi

Daha önce kullanılan "divorce, teenagers, low income, immigrants, child care" ("boşanma, gençler, düşük gelir, göçmenler, çocuk bakımı") gibi anahtar kelimeler 2010-2018 yılları arasında yoğun olarak çalışılan anahtar kelimeler iken, son zamanlarda "mental health, family-centered care, maternity care, intervention, personal care" (ruh sağlığı, aile merkezli bakım, doğum bakımı, müdahale, kişisel bakım") gibi anahtar kelimelerin kullanılmaya başlandığı görülmektedir.

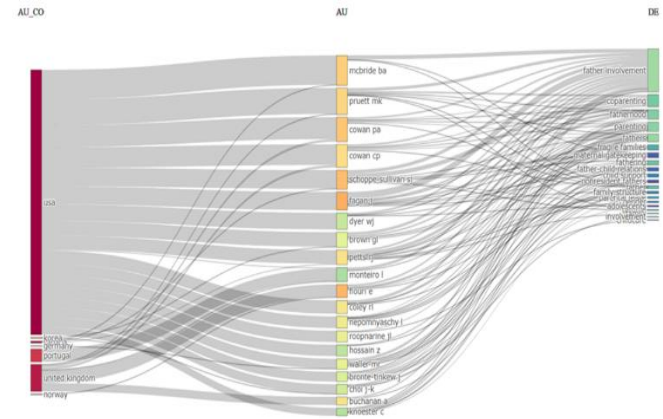
Bilimsel haritalama analizi

Bilimsel haritalama, çeşitli bilimsel ve teknik etkinlikleri görselleştirmek, analiz etmek ve modellemek için hesaplamalı tekniklerin uygulanmasıdır (53).

Üç alan arsası

Literatür taraması sırasında konular, anahtar kelimeler veya makaleler arasındaki ilişkileri göstermek için üç alanlı çizimin kullanılması sıklıkla tercih edilen bir görselleştirme yöntemi olabilir. Bu, farklı araştırma alanlarını temsil eden verileri görsel olarak karşılaştırmak veya analiz etmek için kullanılır. "Sankey diyagramı" olarak adlandırılan bu diyagramda ilişkilendirilecek üç parametre (anahtar kelime, yazar adı ve ülke) programda ayarlanmıştır ve her parametre için önde gelenler Şekil 9'da verilmiştir.

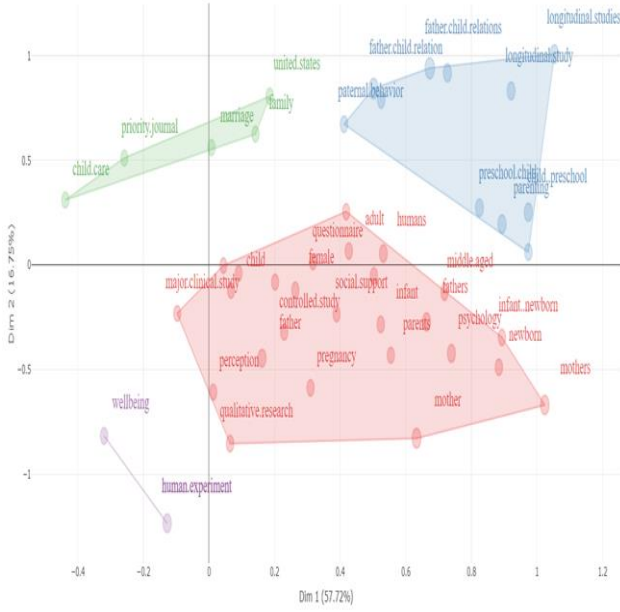
Şekil 9'daki kutuların boyutu parametreler arasındaki ilişkinin büyüklüğünü göstermektedir. Bu diyagramdaki kutuların boyutu literatürdeki etkili parametrelere atıfta bulunmaktadır. Lider ülke "ABD", başyazar "Mcbride BA" ve en çok kullanılan anahtar kelime "father involvement=baba katılımı"dır.

Şekil 9. Üç alan grafiği

Faktor analizi

Faktör analizi, bu tür araçların içindeki istatistiksel bir tekniktir ve genellikle karmaşıklığı azaltmak ve çok değişkenli veri kümelerindeki gizli yapıları ortaya çıkarmak için kullanılır. Bir veri setindeki değişkenler arasındaki ilişkileri anlamak, veri setini daha anlaşılır ve yönetilebilir hale getirmek için kullanılan bir yöntemdir (54). Bu analiz genellikle faktör yükleri adı verilen katsayılarla ifade edilir. Bu yüklemeler değişkenlerin hangi faktörlerle ilişkili olduğunu veya belirli değişkenler arasındaki ortaklığı hangi faktörlerin açıkladığını gösterir. Anahtar kelimelerin oluşturduğu faktör analizi Şekil 10'da verilmektedir.

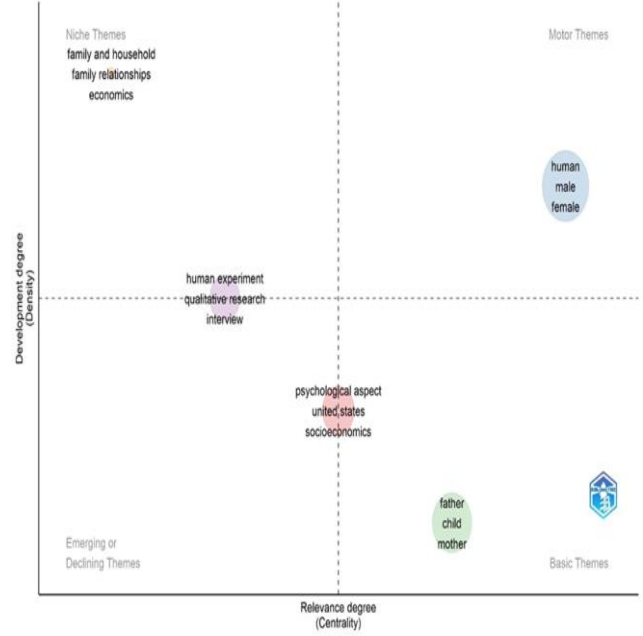
Şekil 10. Anahtar kelimelerin faktör analizi

Faktör analizi sonucunda baba katılımına ilişkin makalelerin anahtar kelimeleri incelendiğinde, faktör yükü yüksek bazı kavramlar ve "gebelik, anne, bebek, orta yaşlı, anket, büyük klinik çalışma" gibi anahtar kelimeler kırmızı renkte toplanmıştır. "Baba davranışı, baba çocuk ilişkileri, boylamsal çalışma" anahtar kelimeleri de mavi kümede toplanmıştır. "Çocuk bakımı, evlilik, aile" anahtar kelimeleri de yeşil kümede toplanmıştır. Mor kümede "refah, insan deneyi" anahtar kelimeleri toplanmıştır.

Tematik harita

Tematik harita, araştırma literatüründe kullanılan kelimeler, konular veya anahtar kelimeler arasındaki ilişkileri görsel olarak temsil etmek için oluşturulan bir grafikdir. Diyagramın motor teması kısmındaki kümeler incelenen anahtar kelimenin en temel çalışma alanlarına ait kümeleri göstermektedir. Diyagramın temel tema bölümündeki kümeler, ilgilenilen anahtar kelimenin temel olduğunu ve dönüşümde olduğunu, diğer bir deyişle gelişmeye devam eden kümeleri göstermektedir. Diyagramın yükselen veya azalan tema kısmı yeni ortaya çıkan veya azalan anahtar kelimeleri gösterirken, niş teması ise üzerinde çok sayıda çalışmanın olduğu ancak bu çalışmaların diğer çalışmalardan izole edildiği anahtar kelimeleri göstermektedir. Bu nedenle ele alınan anahtar kelimeye temalara ilişkin hangi bilimsel çalışmaların ön planda olduğunu anlamak için diyagramın temel tema ve motor tema bölümlerini dikkate almak gerekir. Alanın ana araştırma konularını belirlemek için yazarın anahtar kelimeleri kullanılarak baba katılımına ilişkin makalelerin tematik bir incelemesi yapılmıştır. Şekil 11'de ilgili çalışmaların farklı yoğunluklarda da olsa dört tema altında toplandığı görülmektedir.

Yazarların anahtar kelimelerine bakıldığında "psikolojik bakış açısı, ebeveyn" (psychological aspect, parent) gibi anahtar kelimeler bilimsel çalışmalarda ön planda yer almaktadır.

Şekil 11. Anahtar kelimelere dayalı tematik harita

Çok konuşulan konular

1993'ten 2023'e kadar yıllara göre baba katılımına ilişkin literatürde trend olan anahtar kelimeler Tablo 5'te verilmektedir.

2018'in ilk çeyreği, 2022'nin ikinci çeyreği ve 2023'ün üçüncü çeyreğinde en trend anahtar kelime "married person" (evli birey) olmuştur. 2022 yılının üçüncü çeyreğinde; "large clinical trial, mental health, childhood, low-income group, thematic analysis, caregiving behavior, Kenya, postpartum depression" (büyük klinik çalışma, ruh sağlığı, çocukluk, düşük gelir grubu, tematik analiz, bakım verme davranışı, Kenya, doğum sonrası depresyon) bu alanda en çok çalışılan anahtar kelimeler olmuştur.

Tablo 5. Yıla göre trend konular

Konu	yıl_ç1	yıl_med	yıl_ç3
married person	2018	2022	2023
large clinical trial	2016	2019	2022
mental health	2015	2020	2022
childhood	2018	2020	2022
lowest income group	2018	2020	2022
thematic analysis	2019	2021	2022
care behavior	2020	2021	2022
Kenya	2020	2022	2022
postpartum depression	2018	2022	2022
child	2012	2018	2021

Ağaç haritası

Ağaç haritası hiyerarşik veri yapılarını görselleştirmek için kullanılan bir grafik türüdür. Veriler dikdörtgenlerin alanları kullanılarak temsil edilir. Bu dikdörtgenler hiyerarşik bir yapıdaki kategorileri veya alt kategorileri temsil eder. Büyük dikdörtgenler genellikle daha geniş kategorileri temsil ederken, küçük dikdörtgenler alt kategorileri veya alt bölümleri temsil eder. Her kategorinin veya alt kategorinin değerini veya boyutunu göstermek için dikdörtgenlerin renkleri ve boyutları kullanılabilir.

Anahtar kelimelerin yazarların kullanım sıklığını gösteren Ağaç haritası Şekil 12’de verilmiştir.

Şekil 12'deki mavi dikdörtgenle gösterildiği gibi, %9 ile (toplam anahtar kelimelerin %9 ile karşılık gelen) en yüksek kullanım oranının "erkek" olduğu, "kadın" anahtar kelimesinin oranının %8 olduğu görülmektedir.

Şekil 12. Anahtar kelimelerin ağaç haritası

TARTIŞMA

Çalışmada, Scopus veri tabanında 1993-2023 yılları arasında 333 kaynakta yayınlanan baba katılımına ilişkin 905 makale çeşitli kriterler dikkate alınarak analiz edilmiştir. Bu kriterler yıllara göre makale sayısı, en çok makalenin yayınlandığı ülke, partner ülkeler, en çok yayın yapan üniversiteler, en çok yayın yapan yazarlar, en çok atıf alan yayınlar ve en çok makalenin yayınlandığı dergi olarak belirlenmiştir.

Veriler incelendiğinde baba katılımına ilişkin yayınların sayısında zaman içinde değişkenlik olduğu; 2021 yılının baba katılımına yönelik araştırmaların en fazla arttığı yıl olduğu görülmüştür (Şekil 2). Bu artışın olası nedenleri arasında bilimsel çalışma olanaklarının artması, dünya çapında bilgiye erişimin kolaylaşması, baba katılımının bilimsel temellerinin yıllar geçtikçe güçlenmesi sayılabilir. Bilimsel verilerin dünyanın farklı yerlerindeki birçok babanın bakım davranışlarına yansımaya olasılığı da bir diğer neden olarak tartışılabilir.

Yapılan analizde dünya çapında en fazla yayına sahip ülkenin ABD olduğu, onu Avustralya ve Kanada'nın takip ettiği belirlenmiştir (Şekil 3).

Baba katılımının yazıldığı çalışmalarda ABD'nin İngiltere, Kanada, Avustralya, Kore ve Japonya ile iş birliği yaptığı görülmektedir. Kanada, Brezilya ve Kolombiya ile iş birliği içindedir. En fazla iş birliği yapan ülkenin ABD olduğu söylenebilir (Sekil 4).

Baba katılımı hakkında 1993-2023 yılları arasında toplam 2136 kişinin yazdığı makaleler arasında Fagan J 19 makaleyle birinci, Flouri E 16 makaleyle ikinci, Schoppe-Sullivan SJ ise 14 makaleyle üçüncü sırada yer almıştır (Şekil 5). Nepomnyaschy L 104 alıntıyla birinci, Schoppe-Sullivan SJ 87 alıntıyla ikinci yazar, Akiyama Y., Shinohara R., Yamagata Z. ve Yamazaki S ise 86 alıntıyla üçüncü yazar olmuştur (Şekil 6). Atıf sayısı yüksek olan yayınlar, yazıldığı yıllarda diğer araştırmalara temel

oluşturmuş ve zamanla çoğu ülkede baba davranışına/bakımına da yansımıştır. “Journal of Marriage and Family” dergisi 60 makale ile “baba katılımı” konulu yayın yapan dergiler sıralamasında ilk sırada, “Journal of Family Issues” 58 makale ile ikinci sırada ve “Family Relations” dergisi 38 makale ile üçüncü sırada yer almaktadır (Tablo 2). Atıf yapılan makalelerin yayınlandığı dergiler incelendiğinde, “Journal of Marriage and Family” dergisinin 1683 atıfla ilk sırada, “Journal of Marriage and The Family” dergisinin 1313 alıntıyla ikinci sırada ve “Journal of Family Issues” dergisinin 1081 alıntıyla üçüncü sırada yer aldığı belirlenmiştir (Tablo 3). Baba katılımı konulu makale yazarlarının çalıştığı kurumların sırasıyla University Of California, University Of Maryland ve University Of Sydney olduğu belirlenmiştir (Tablo 1).

En verimli makale, kümülatif olarak en fazla alıntı yapılan makaledir. Buna göre 2000 yılında “Giant Child” dergisinde yayınlanan ve Cabrera NJ tarafından yazılan “Fatherhood in the Twentieth Century” başlıklı makale 903 alıntıyla ilk sırada yer almaktadır. İkinci sırada Marsiglio ve ark. (2000)’ın 717 alıntı ile “Journal of Marriage and Family” dergisinde yayınlanan “Fatherhood Scholarship in the 1990s and Beyond” başlıklı makalesinin yer aldığı, daha sonra 688 referansla Yeung ve ark. (2001) tarafından “Married Family” dergisinde yayınlanan “Children's Time with Fathers in Intact Families” adlı makalenin bu makaleleri izlediği görülmektedir (Tablo 4). Analiz doğrultusunda dünya çapında baba katılımına ilişkin makale ve alıntı sayısının arttığı belirlenmiştir. Pek çok ülkede konunun hala güncel olduğu anlamına gelen bu durum, bu konuda çalışma yapmayı planlayanlara fikir verebilir. Ancak baba katılımı hala birçok ailenin en önemli destek ihtiyacı olabilmektedir. Ebeveynleriyle güvenli, destekleyici, karşılıklı bir ilişki kuran çocuklar aynı zamanda baba katılımının sevgisini ve sıcaklığını da deneyimlediğinde aile refahı artmaktadır.

Baba katılımı ağı temasının alt alanı incelendiğinde en büyük küme “father involvement=baba katılımı” olarak adlandırılmıştır. Bu kümede “çocuk istismarı, çocuk davranış sorunları, çocuğa kötü muamele” (child abuse, child behavior problems, child maltreatment) gibi anahtar kelimeler yer almıştır. İkinci en büyük küme ise “fathers=babalar” olarak adlandırılmış ve “İspanyol, ergenlik, bilişsel gelişim” (Spanish, adolescence, cognitive development) gibi anahtar kelimeleri içermiştir. Üçüncü en büyük kümeye “ebeveynlik=parenthood” adı verilmişti, “Kültürleşme, alkol kullanımı, boşanmış babalar” gibi anahtar kelimeleri içerdiği belirlenmiştir (Şekil 7). VOSviewer yazılımı ile “Overlay görselleştirme” anahtar kelimeleri yayınlanma yılına göre farklı renklendirilmiş ve literatürde yer aldığı zaman aralıkları belirlenmiştir. Buna göre daha önce literatürde kullanılan “boşanma, ergenler, düşük gelir, göçmenler, çocuk bakımı” gibi anahtar kelimeler 2010-2018 yılları arasında yoğun olarak çalışılan anahtar kelimeler olurken, “ruh sağlığı, aile merkezli bakım, doğum bakımı, müdahale, öz-yeterlik” gibi anahtar kelimelerin son dönemde kullanılmaya başlandığı söylenebilir (Şekil 8).

Faktör analizi sonucunda baba katılımına ilişkin makalelerin anahtar kelimeleri incelendiğinde; "gebelik, anne, orta yaşlı, okul öncesi çocuk, bebek, çocuk-ebeveyn ilişkisi, anket, anne-baba katılımı" gibi faktör yükü yüksek

bazı kavramlar ve anahtar kelimeler ortaya çıkmıştır. Kırmızı kümede “hamilelik, anne, bebek, orta yaşlı, anket, önemli klinik çalışma” gibi anahtar kelimeler toplanmıştır. “Baba davranışı, baba-çocuk ilişkileri, boylamsal çalışma” anahtar kelimeleri de mavi kümede toplanmıştır. “Çocuk bakımı, evlilik, aile” anahtar kelimeleri de yeşil kümede toplanmıştır. Mor kümede “refah, insan deneyi” anahtar kelimeleri toplanmıştır.

SONUÇLAR

Baba katılımı konusu hem sosyal hem de bilimsel düzeyde önemli bir konudur. Çalışmada baba katılımı alanındaki yayınlar belge, kaynak, üniversite, yazar ve ülke bazında bibliyometrik analiz yöntemiyle incelenerek okuyucu ve araştırmacılar için en temel okuma listesi, en kısa şekilde hazırlanmaya çalışılmıştır. Çalışmada Scopus veri tabanı kullanılmış olup iki yazılım (R Studio ve Vosviewer) tercih edilmiştir. Baba katılımına yönelik çalışmaların çoğunun tanımlayıcı nitelikte olduğu ve son yıllarda müdahale çalışmalarının arttığı görülmektedir. Amerika, Kanada, Avustralya ve Kore gibi ülkelerde baba katılımına yönelik çalışmaların daha fazla olduğu ancak Türkiye’de nispeten daha az sayıda çalışmanın olduğu tespit edilmiştir.

Bu çalışmanın yazarları, bu kadar önemli bir kavramın dünya ölçeğinde ve kendi ülkelerindeki mevcut durumunun değerlendirilmesinde bu alanda yapılan yayınların incelenip belirli kriterlerle değerlendirilmesini çok önemli bulmuşlardır. Bu çalışma, baba katılımına bütünsel bir bakış açısı sağlayarak literatür analizini kolaylaştırmayı amaçlamıştır. Çalışma bulgularımızın baba katılımı araştırmacılarının daha az çalışılan konularına ilişkin bilgi birikimine katkıda bulunacağı ve bu konuların çalışılarak bu alandaki literatürün genişletilmesine ve derinleşmesine, kanıta dayalı uygulamaların artmasına ve geliştirilmesine katkıda bulunacağı umulmaktadır.

Teşekkürler

Bu çalışmada kullandığımız tüm makalelerin yazarlarına teşekkür ediyoruz.

Finansman

Bu çalışma herhangi bir destekten faydalanmamıştır.

Yazarların Katkıları: Fikir/Kavram: F.Y., G.D.; Tasarım: F.Y., G.D.; Veri Toplama ve/veya İşleme: F.Y., G.D.; Analiz ve/veya Yorum: F.Y., G.D.; Literatür Taraması: F.Y., G.D.; Makale Yazımı: F.Y., G.D.; Eleştirel İnceleme: F.Y., G.D.

KAYNAKLAR

1. Bermúdez Jaimes ME, Carrillo Ávila S, Suarez L, Gutierrez MC. Father’s perceptions of their role and involvement in the family: a qualitative study in a Colombian sample. *Revista Costarricense de Psicología*, 2016;35(2):161-78.
2. Bjornholt M. Changing men, changing times; fathers and sons from an experimental gender equality study. *Sociol Rev*. 2014;62(2):295-315.
3. Dearing E, Kreider H, Simpkins S, Weiss HB. Family involvement in school and low-income children’s literacy: longitudinal associations between and within families. *J Educ Psychol*. 2006;98:653-64. <https://doi.org/10.1037/0022-0663.98.4.653>.

4. Lamb ME. The history of research on father involvement. *Marriage Fam Rev*. 2000;29(2-3):23-42. https://doi.org/10.1300/J002v29n02_03.
5. Cabrera NJ, Volling BL, Barr R. Fathers are parents, too! Widening the lens on parenting for children’s development. *Child Dev Perspect*. 2018;12(3):152-7. <https://doi.org/10.1111/cdep.12275>
6. Monteiro L, Torres N, Salinas-Quiroz F. Predictors of father’s involvement in a sample of Portuguese families. The role of parenting beliefs. *Suma Psicol*. 2019;26(2):94-102. <https://doi.org/10.14349/sumapsi.2019.v26.n2.5>.
7. Phares V, Lopez E, Fields S, Kamboukos D, Duhig AM. Are fathers involved in pediatric psychology research and treatment? *J Pediatr Psychol*. 2005;30(8):631-43. <https://doi.org/10.1037/fam0000156>.
8. Cabrera NJ, Tamis-LeMonda CS, Bradley RH, Hofferth S, Lamb ME. Fatherhood in the twenty-first century. *Child Dev*. 2000;71(1):127-36. <https://doi.org/10.1111/1467-8624.00126>
9. Cotter D, Hermesen JM, Vanneman R. The end of the gender revolution? Gender role attitudes from 1977 to 2008. *Am J Sociol*. 2011;117(1):259-89.
10. d’Orsi D, Veríssimo M, Diniz E. Father involvement and maternal stress: The mediating role of coparenting. *Int J Environ Res Public Health*. 2023;20(8):5457. <https://doi.org/10.3390/ijerph20085457>.
11. Palkovitz R. Expanding our focus from father involvement to father-child relationship quality. *J Fam Theory Rev*. 2019;11:576-91. <https://doi.org/10.1111/jftr.12352>.
12. Guerrero AD, Chu L, Franke T, Kuo AA. Father involvement in feeding interactions with their young children. *Am J Health Behav*. 2016;40(2):221-30. <https://doi.org/10.5993/AJHB.40.2.7>.
13. Saaka M, Awini S, Kizito F, Hoeschle-Zeledon I. Fathers’ level of involvement in childcare activities and its association with the diet quality of children in Northern Ghana. *Public Health Nutr*. 2023;26(4):771-8.
14. Shafer K, Renick AJ. Depressive symptoms and father involvement in Canada: evidence from a National Study. *Can Rev Sociol/Revue canadienne de sociologie*. 2020;57(2):197-222.
15. Planalp EM, Braungart-Rieker JM. Determinants of father involvement with young children: evidence from the early childhood longitudinal study–birth cohort. *J Fam Psychol*. 2016;30(1):135. <https://doi.org/10.1037/fam0000156>.
16. Allport BS, Johnson S, Aqil A, Labrique AB, Nelson T, KC A, et al. Promoting Father Involvement for Child and Family Health. *Acad Pediatr*. 2018;18(7):746-53. <https://doi.org/10.1016/j.acap.2018.03.011>
17. Antunes N, Vieira-Santos S, Ribeiro MT, Roberto MS. Portuguese version of the Partner Support for Father Involvement Scale: preliminary validation. *J Child Fam Stud*. 2019;28:917-27.
18. Barker B, Illes JE, Ramchandani PG. Fathers, fathering and child psychopathology. *Curr Opin Psychol*. 2017;15:87-92.

19. Carlson MJ. Family structure, father involvement, and adolescent behavioral outcomes. *J Marriage Fam.* 2006;68(1):137-54. <https://doi.org/3600362>
20. Tichenor V, Quillan J, Greil AL, Contreras R, Shreffler KM. The importance of fatherhood in US married and cohabiting men. *Fathering.* 2011;9(3):232-51.
21. Opondo C, Redshaw M, Savage-McGlynn E, Quigley MA. Father involvement in early child-rearing and behavioral outcomes in their pre-adolescent children: evidence from the ALSPAC UK birth cohort. *BMJ Open.* 2016;6(11):e012034. <https://doi.org/10.1136/bmjopen-2016-012034>.
22. Cotter D, Hermesen JM, Vanneman R. The end of the gender revolution? Gender role attitudes from 1977 to 2008. *Am J Sociol.* 2011;117(1):259-89. <https://doi.org/10.1086/658853>
23. Hook JL, Wolfe CM. New fathers? Residential fathers' time with children in four countries. *J Fam Issues.* 2012;33(4):415-50.
24. Shu X, Meagher KD. Beyond the stalled gender revolution: historical and cohort dynamics in gender attitudes from 1977 to 2016. *Soc Forces.* 2018;96(3):1243-74.
25. Bozok M. Fatherhood in Turkey: between parenthood, masculinity, and working life. Understanding fatherhood in Turkey Series-II. İstanbul: Taymaz Matbaacılık ve Basın Çözümleri Tic. Ltd. Ltd. 2018.
26. Charles P, Spielfogel J, Gorman-Smith D, Schoeny M, Henry D, Tolan P. Disagreement in parental reports of father involvement. *J Fam Issues.* 2016;37(6):826-49. <https://doi.org/10.1177/0192513X16644639>
27. Herzog MJ, Umaña-Taylor AJ, Madden-Derdich DA, Leonard SA. Adolescent mothers' perceptions of fathers' parental involvement: satisfaction and desire for involvement. *Fam Relat.* 2007;56(3):244-57. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3729.2007.00456.x>.
28. Downer J, Campos R, McWayne C, Gartner T. Father involvement and children's early learning: a critical review of published empirical work from the past 15 years. *Marriage Fam Rev.* 2008;43:67-108. <https://doi.org/10.1080/0149420802010264>.
29. Flouri E, Midouhas E, Narayanan MK. The relationship between father involvement and child problem behavior in intact families: a 7-year cross-lagged study. *J Abnorm Child Psychol.* 2016;44(5):1011-21. <https://doi.org/10.1007/s10802-015-0077-9>.
30. Fagan J, Lee Y. Effects of fathers' and mothers' cognitive stimulation and household income on toddlers' cognition: variations by family structure and child risk. *Fathering: J Theory Res Pract Men Fathers.* 2012;10:140-59. <https://doi.org/10.1111/jftr.12044>.
31. Kim SW, Hill NE. Including fathers in the picture: a meta-analysis of parental involvement and student's academic achievement. *J Educ Psychol.* 2015;107:919-34. <https://doi.org/10.1037/edu0000023>.
32. McBride BA, Dyer WJ, Liu Y, Brown GL, Hong S. The differential impact of early father and mother involvement on later student achievement. *J Educ Psychol.* 2009;101(2):498. <https://doi.org/10.1037/a0014238>.
33. Paquette D, Bolté C, Turcotte G, Dubeau D, Bouchard C. A new typology of fathering: defining and associated variables. *Infant Child Dev.* 2000;9(4):213-30.
34. Sarkadi A, Kristiansson R, Oberklaid F, Bremberg S. Fathers' involvement and children's developmental outcomes: a systematic review of longitudinal studies. *Acta Paediatr.* 2008;97(2):153-8.
35. Verissimo M, Santos AJ, Vaughn BE, Torres N, Monteiro L, Santos O. Quality of attachment to father and mother and the number of reciprocal friends. *Early Child Dev Care.* 2011;181(1):27-38.
36. Xu Y, Huang H, Cao Y. Associations among early exposure to neighborhood disorder, fathers' early involvement, and children's internalizing and externalizing problems. *J Evid-Based Soc Work.* 2020;17(5):558-75.
37. Allen S, Daly KJ. The effects of father involvement: an updated research summary. 2007;603:1-27.
38. Yoon S, Bellamy JL, Kim W, Yoon D. Father Involvement and Behavior Problems among Preadolescents at Risk of Maltreatment. *J Child Fam Stud.* 2018;27(2):494-504. [doi:10.1007/s10826-017-0890-6](https://doi.org/10.1007/s10826-017-0890-6).
39. Wilson RE, Obure R, Omokaro P, Salihu HM, Berry EL, Austin DA, et al. Effectiveness of a 24/7 Dad@ curriculum in improving father involvement: profiles of engagement. *Int J MCH AIDS.* 2020;9(1):34-41. <https://doi.org/10.21106/ijma.338>.
40. Levto V, van der Gaag N, Greene M, Kaufman M, Barker G. State of the world's fathers: a MenCare advocacy publication. Washington, DC: Promundo, Rutgers, Save the Children, Sonke Gender Justice, and the MenEngage Alliance; 2015.
41. Noblega M, Guimet M, Ugarte A, Marinelli F. Are fathers' rearing histories associated with their involvement in childrearing? A Peruvian study. *Psychologista.* 2022;36:15-25.
42. Dette-Hagenmeyer DE, Erzinger AB, Reichle B. The changing role of the father in the family. *Eur J Dev Psychol.* 2014;11(2):129-35. <https://doi.org/10.1080/17405629.2014.883313>.
43. Mutanana, N. Social media and political mobilisation: an analysis of the July 2016 Zimbabwe shut down. *Am J Trade Policy.* 2016;4(1):19-24.
44. Morrison EF, Rimm-Kauffman S, Pianta RC. A longitudinal study of mother-child interactions at school entry and social and academic outcomes in middle school. *J Sch Psychol.* 2003;41:185-200. [https://doi.org/10.1016/s0022-4405\(03\)00044-x](https://doi.org/10.1016/s0022-4405(03)00044-x).
45. Maselko J, Hagaman AK, Bates LM, Bhalotra S, Biroli P, Gallis JA. Father involvement in the first year of life: associations with maternal mental health and child development outcomes in rural Pakistan. *Soc Sci Med.* 2019;237:112421. <https://doi.org/10.1016/j.socscimed.2019.112421>.
46. Tanaka K, Okada E, Hirata T, Kimura T, Tamakoshi A. Association between father's involvement with his wife/partner during pregnancy and father-to-infant bonding failure. *Jpn J Public Health.* 2023;70(6): 359-68. <https://doi.org/10.11236/jph.22-035> (Japanese).
47. Marsiglio W, Day RD, Lamb ME. Exploring fatherhood diversity: Implications for conceptualizing father involvement. *Marriage & Family Review.*

- 2000;29(4):269-93.
https://doi.org/10.1300/J002v29n04_03
48. Grantham-McGregor S, Cheung YB, Cueto S, Glewwe P, Richter L, Strupp B. Developmental potential in the first 5 years for children in developing countries. *Lancet*. 2007;369(9555):60-70. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(07\)60032-4](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(07)60032-4).
 49. Zhang Y, Razza R. Father involvement, couple relationship quality, and maternal Postpartum Depression: the role of ethnicity among low-income families. *Maternal Child Health J*. 2022;26(7):1424-1433.
 50. Rakotomanana H, Walters CN, Komakech JJ, Hildebrand D, Gates GE, Thomas DG, et al. Fathers' involvement in child care activities: Qualitative findings from the highlands of Madagascar. *PLoS One*. 2021;16(3):e0247112.
<https://doi.org/10.1371/journal.pone.0247112>.
 51. Demir G, Chatterjee P, Pamučar D. Sensitivity analysis in multi-criteria decision making: A state-of-the-art research perspective using bibliometric analysis. *Expert Syst Appl*. 2024;237:121660.
<https://doi.org/10.1016/j.eswa.2023.121660>.
 52. Demir G, Chatterjee P, Zakeri S, Pamucar D. Mapping the evolution of multi-attributive border approximation area comparison method: A bibliometric analysis. *Decis Mak Appl Manag Eng*. 2024;7(1):290-314.
<https://doi.org/10.31181/dmame7120241037>.
 53. Aria M, Cuccurullo C. Bibliometrix: An R-tool for comprehensive science mapping analysis. *J Informetr*. 2017;11(4):959-75.
 54. Van Eck NJ, Waltman L. Software survey: VOSviewer, a computer program for bibliometric mapping. *Scientometrics*. 2010;84:523-38.
<https://doi.org/10.1007/s11192-009-0146-3>